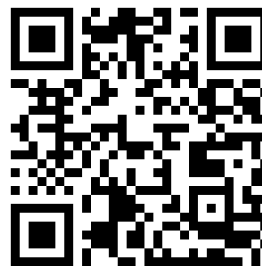




DOI 10.37491/UNZ.80.17
УДК 330.354



Люба ТУРЧИН¹

ГЛОБАЛЬНІ ТРЕНДИ ДИНАМІКИ СВІТОВИХ РИНКІВ

Досліджено сучасні тенденції розвитку світових ринків. Визначено наслідки впливу коронавірусу (COVID-19) на глобальне бізнес-середовище. Так, група Світового банку виділяє нерівномірне відновлення економіки у зв'язку з коронавірусом (COVID-19), крім того, очікується, що рівень світового ВВП у 2021 році буде на 3,2 % нижчим від прогнозів до пандемії, а ВВП на душу населення серед багатьох країн з ринками, що розвиваються, та країн з розвинутою економікою, як очікується, тривалий час залишатиметься нижче від пікових показників до COVID-19. Встановлено, що швидкість відновлення у країнах також може відрізнятись між поколіннями та групами доходів, оскільки на них нерівномірно впливав економічний спад. І тому підприємствам потрібно буде відстежувати макроекономічне середовище та ретельно оцінювати динаміку доходів та витрат своїх цільових груп споживачів, щоб запропонувати відповідні стратегії ціноутворення та вартості своїх продуктів та послуг. Економіки, що розвиваються, продовжують переходити від основних галузей промисловості до діяльності з вищою доданою вартістю у глобальному ланцюжку поставок. Крім того, глобальна торгівля та багатонаціональний бізнес піддаються більш жорсткому контролю, оскільки споживачі все частіше вимагають більш прозорих та соціально відповідальних ланцюгів поставок товарів. Пандемія спричинила шок у світовому ланцюжку поставок та виявила його крихкість. У

¹ кандидатка економічних наук, доцентка,
доцентка кафедри підприємництва і торгівлі,
Західноукраїнський національний університет,
l.zatsna@wunu.edu.ua,
<https://orcid.org/0000-0001-6238-1812>.



2020 році світовий експорт скоротився на 7,2 % у доларах США, тоді як вузькі місяця пропозиції вразили різні галузі промисловості — від роздрібно́ї торгівлі до виробництва. Тепер уряди прагнуть посилити контроль над такими критичними поставаннями, як ліки та медичне обладнання, тоді як компанії прагнуть підвищити стійкість у ланцюгах поставок. Досліджено, що нерівномірний вплив самої пандемії, темпи відновлення економіки сильно розходяться в різних країнах. Так, економіка Великобританії пережила найгірший спад за 300 років, скоротившись майже на 10 %. Вплив на робочі місяця також був безпрецедентним і в десять разів гіршим, ніж під час світової фінансової кризи 2009 року, коли в 2020 році у світі було втрачено 114 млн робочих місць. Проаналізовано стан світової торгівлі в цілому, а також обсяги й динаміку експортно-імпортних операцій в Україні. Так, загальний товарообіг в Україні за 2020 рік скоротився на 6,5 % порівняно з попереднім роком. Імпорт скоротився у 2020 році на 10,3 % менше за показники 2019 року.

Ключові слова: світові ринки, експорт, імпорт, зовнішня торгівля, глобальна торгівля, глобальні тренди, COVID-19.

Оскільки у 2021 році глобальна економіка переходить від пандемії до відновлення, поведінка споживачів та купівельна спроможність залишаються значною мірою залежними від економічних реалій, тому розуміння факторів, що впливають на економічний та фінансовий ландшафт, зараз, як ніколи, є важливим для бізнес-стратегії. Утримання цих тенденцій у світі їхньої еволюції за межами пандемії допоможе підприємствам визначити ризики та нові можливості для адаптації та просування вперед із більш сильним стратегічним напрямком.

Метою статті є дослідження сучасних тенденції розвитку світових ринків, зокрема впливу пандемії COVID-19 на стан світової торгівлі.

Група Світового банку виділяє нерівномірне відновлення економіки у зв'язку з коронавірусом (COVID-19). Очікує, що глобальне зростання цього року прискориться до 5,6 %, значною мірою завдяки силам у великих економіках, таких як США та Китай. І хоча зростання майже для всіх регіонів світу було переглянуто вгору до 2021 року, але багато людей і країн продовжують боротися з COVID-19. Незважаючи на таке зростання, очікується, що рівень світового ВВП у 2021 році буде на 3,2 % нижчим від прогнозів до пандемії, а ВВП на душу населення серед багатьох країн з ринками, що розвиваються, та країн з розвинутою економікою, як очікується, тривалий час залишатиметься нижче від пікових показників до COVID-19. Оскільки пандемія продовжує спалахувати, це сформує шлях глобальної економічної діяльності [1].

Очікується, що Сполучені Штати та Китай внесуть приблизно одну чверть світового зростання у 2021 році. Економіку США підтримала значна фінансова політика та очікується, що вакцинація набуде широкого розповсюдження до середини 2021 року, цього року зростання досягне 6,8 %, що є найшвидшим темпом з 1984 року. Економіка Китаю, яка не скоротилася



минулого року, зросте на 8,5 %, що є помірним, оскільки фокус країни переходить на зменшення ризиків фінансової стабільності [1].

Економіка США повернеться до докризового рівня у 2021 році, але Єврозона повністю відновиться через рік у 2022 році. Останній економічний прогноз Європейської Комісії передбачає, що економіка Єврозони зросте на 3,8 % як у 2021 році, так і в 2022 році після падіння безпрецедентних 6,8 % у 2020 році [2].

За останніми даними, група країн-членів ЄС зможе повністю відновитися цього року, включаючи Латвію, Литву, Люксембург та Польщу. Фінляндія та Швеція наближаться до повного повернення своїх економічних здібностей.

Зростання у 2021 році в таких країнах, як: Німеччина, Франція, Бельгія, Португалія, Данія, Мальта, Болгарія, Угорщина та Румунія буде недостатнім для компенсації всіх збитків, і їм доведеться почекати до наступного року, щоб побачити повне поліпшення відповідно до нинішніх уявлень.

Тим часом південним країнам, таким як: Іспанія, Греція та Італія, — можливо, доведеться чекати ще довше після падіння на 11 %, 10 % та 8,8 % відповідно у 2020 році. Такі показники у 2021 та 2022 роках не зможуть повністю компенсувати шок. Ірландія — єдина країна ЄС, яка зросла у 2020 році після розширення на 3 %, частково завдяки експорту з транснаціональних компаній, що спеціалізуються на медичному обладнанні, фармацевтиці та комп'ютерних послугах [2].

Швидкість відновлення у країнах також може відрізнятись між поколіннями та групами доходів, оскільки на них нерівномірно впливав економічний спад. Таким чином, підприємствам потрібно буде відстежувати макроекономічне середовище та ретельно оцінювати динаміку доходів та витрат своїх цільових груп споживачів, щоб запропонувати відповідні стратегії ціноутворення та вартості своїх продуктів та послуг.

У всіх країнах державний борг зростав у 2020 році на тлі пандемії швидше, ніж під час глобальної фінансової кризи 2008–2009 років, довгостроковий високий рівень боргу створить значний виклик для вразливих ринків, що розвиваються та країн, є розвинені, що мають великі потреби у фінансуванні.

Станом на перше січня 2021 року валовий зовнішній борг **США** дорівнює 21 358,3 млрд дол. Це при тому, що ВВП країни, за даними Світового банку та МВФ, становить 21 433,2 млрд дол., тобто борг 99,6 % від усього ВВП США. У **Німеччині** загальний обсяг заборгованості за всіма наявними зобов'язаннями сягнув 6 559,4 млрд дол., що становить 170,6 % від загального ВВП країни. Своєю чергою, **Італія** заборгувала 2 765,9 млрд дол., хоча ВВП країни дорівнює 2001,2 млрд дол., тобто держборг становить 138,2 % від загального показника економічного розвитку Італії. Україн високим цей показник є в **Іспанії**. Країна заборгувала 2 661 млрд дол., що становить 190,9 % від ВВП країни (1 394,1 млрд дол.), **Австрія** — 736,6 млрд дол., тоді як показник економічного розвитку дорівнює 446,3 млрд дол. [3–6].



Оскільки стрибок боргу може призвести до зниження державних витрат та зростання фінансування на підприємства та споживачів у країнах, перевантажених боргами, таких як: Південна Африка, Індія та Бразилія, — це негативно позначиться після пандемії.

Глобалізація ще до пандемії COVID-19 перебувала в центрі глибоких змін, зумовлених технологічним розвитком, розходженням шляхів зростання між розвинутою економікою та країнами, що розвиваються, та зростанням геополітичної невизначеності, що посилює націоналізм та тенденції протекціонізму.

Крім того, глобальна торгівля та багатонаціональний бізнес піддаються більш жорсткому контролю, оскільки споживачі все частіше вимагають більш прозорих та соціально відповідальних ланцюгів поставок товарів.

Пандемія спричинила шок у світовому ланцюжку поставок та виявила його крихкість. У 2020 році світовий експорт скоротився на 7,2 % у доларах США, тоді як вузькі місця пропозиції вразили різні галузі промисловості — від роздрібною торгівлі до виробництва. Тепер уряди прагнуть посилити контроль над такими критичними постачаннями, як ліки та медичне обладнання, тоді як компанії прагнуть підвищити стійкість у ланцюгах поставок. *Samsung* переносить більшу частину свого виробництва дисплеїв з Китаю на свій завод у південному В'єтнамі, і *Walmart* планує протягом наступних років інвестувати значні кошти в місцеве виробництво США. Таким чином, глобалізація вийде за межі пандемії, таким чином вплине на світовий виробничий, роздрібний та споживчий ринки [7].

Економіки, що розвиваються, продовжують переходити від основних галузей промисловості до діяльності з вищою доданою вартістю у глобальному ланцюжку поставок. Частка сфери послуг у ВВП Індії значно зросла з 49 % у 2010 році до 55 % у 2020 році [5].

Оскільки роздрібним торговцям та компаніям споживчих товарів більше не доводиться залежати від фізичних магазинів, щоб охопити кінцевих споживачів, електронна комерція є лідером революції в галузях послуг, особливо в країнах з розвинутою економікою, такими як Китай.

Наприклад, компанія *Starbucks* у 2020 році підписала партнерство з китайським гігантом електронної комерції *Alibaba*, щоб розширити свої послуги доставки до 2 000 магазинів у 30 містах Китаю. Швидше за все, споживачі будуть продовжувати віддавати перевагу електронній комерції після пандемії [7].

Незважаючи на зростання боргових ризиків та невизначені шляхи відновлення, економіки, що розвиваються, залишатимуться основними двигунами зростання світової економіки в довгостроковій перспективі. Між 2020 і 2040 роками 75 % зростання світового ВВП відбудеться з ринків, що розвиваються, та країн, що розвиваються, що збільшить їхню частку у світовій економіці за паритетом купівельної спроможності до 69 % до 2040 року (з 56 % у 2020 році) [7].

Довгострокове зміцнення економічної сили на ринки, що розвиваються, продовжуватиме створювати значні можливості для зростання



компаній та брендів, які прагнуть розширити свою клієнтську базу на менш насичених ринках.

Враховуючи величезні розміри та позитивні економічні перспективи, Азіатсько-Тихоокеанський регіон залишається найбільш привабливим ринком для бізнесу.

Прагнучи глобального панування на світових потокових ринках, *Netflix* дедалі частіше вдається до нових ринків Азії, таких як: Індонезія та Філіппіни, — що керуються молодю демографічною, цифровою інформацією та зростанням середнього класу в регіоні. Африканська економіка та споживачі також відіграватимуть більшу роль у світовій економіці. Кількість домогосподарств середнього класу в Нігерії, наприклад, зросте вдвічі між 2020 і 2040 роками, досягнувши до кінця періоду 17,4 млн. Глобальний бізнес у різних секторах — від цифрових фінансів до освіти та охорони здоров'я — все більше орієнтується на нових африканських міських споживачів середнього класу [7].

Важливе місце у формуванні ВВП країни, стимулюванні її розвитку економіки має зовнішня торгівля товарами і послугами. Щоб мати змогу подолати кризові явища та посткризове відновлення економіки, важливо використовувати заходи щодо її розвитку. Експорт має змінитися на фактор структурної перебудови вже у коротко- та середньостроковій перспективах, адже він має значну роль під час формування економічної динаміки.

На тлі економічних змін, спричинених COVID-19, загальна глобальна торгівля у 2020 році утримувалася відносно добре. Значну частину стійкості до торгівлі спричинили економіки Східної Азії, чії ранні успіхи в боротьбі з пандемією дозволили їм швидше відскочити і скористатися зростанням світового попиту для продуктів, пов'язаних з COVID-19. Позитивні тенденції за останні кілька місяців 2020 року посилюються на початку 2021 року. У першому кварталі 2021 р. вартість світової торгівлі товарами та послугами зросла приблизно на 4 % у кварталному періоді та приблизно на 10 % порівняно з аналогічним періодом минулого року. Важливо, що в першому кварталі 2021 року глобальна торгівля була вищою, ніж у докризовий період, і збільшилася приблизно на 3 відсотки щодо першого кварталу 2019 року. Відновлення торгівлі в першому кварталі 2021 року продовжує визначатися сильними експортними показниками економік Східної Азії. У першому кварталі 2021 року вартість торгівлі товарами була вищою за рівень до пандемії, проте торгівля послугами залишається істотно нижче за середній. Протягом першого кварталу 2021 року глобальна торгівля продуктами, пов'язаними з COVID-19, залишалася сильною (табл. 1) [8]. Тенденції імпорту та експорту в деяких великих світових торговельних економіках ілюструють тенденції відновлення першого кварталу 2021 року. За деякими винятками, торгівля у великих економіках відновилася з осені 2020 року. У багатьох великих економіках все ще була нижче за середній показник за 2019 рік.



Таблиця 1

**Тенденції імпорту та експорту основних торговельних економік
у I кварталі 2021 року**

Країна	Товари/ послуги	1 квартал 2021 року щодо середнього показ- ника 1 кварталу 2020 року		1 квартал 2021 року щодо середнього показ- ника 1 кварталу 2019 року	
		імпорт	експорт	імпорт	експорт
Бразилія	товари	↑ 22 %	↑ 17 %	↑ 4 %	↑ 8 %
	послуги	↓ 2 %	↑ 2 %	↓ 31 %	↓ 15 %
Китай	товари	↑ 22 %	↑ 20 %	↑ 20 %	↑ 25 %
	послуги	↑ 3 %	↑ 27 %	↓ 23 %	↑ 22 %
Індія	товари	↑ 45 %	↑ 26 %	↑ 10 %	↑ 7 %
	послуги	↑ 14 %	↓ 2 %	↑ 2 %	↓ 3 %
Японія	товари	↑ 11 %	↑ 16 %	↓ 2 %	↑ 5 %
	послуги	↑ 5 %	↓ 2 %	↓ 2 %	↓ 24 %
Республіка Корея	товари	↑ 18 %	↑ 19 %	↑ 9 %	↑ 12 %
	послуги	↓ 2 %	↑ 13 %	↓ 20 %	↓ 2 %
Російська Федерація	товари	↑ 15 %	↑ 14 %	↑ 9 %	↓ 10 %
	послуги	↑ 7 %	↓ 5 %	↓ 30 %	↓ 28 %
Південна Африка	товари	↑ 25 %	↑ 36 %	↓ 4 %	↑ 31 %
	послуги	↓ 1 %	↓ 26 %	↓ 37 %	↓ 62 %
США	товари	↑ 14 %	↑ 16 %	↑ 7 %	0 %
	послуги	↑ 10 %	↑ 3 %	↓ 14 %	↓ 18 %
Європейсь- кий Союз	товари	↑ 13 %	↑ 14 %	↑ 1 %	↑ 6 %
	послуги	↓ 1 %	↑ 7 %	↓ 13 %	↓ 6 %

Тенденція посилення відновлення товарів щодо послуг є загальною для всіх великих економік. Китай, Індія та Південно-Африканська Республіка пройшли порівняно краще, ніж інші великі економіки протягом першого кварталу 2021 року. Зокрема, в табл. 1 видно, що експорт Китаю зафіксував значне зростання не лише в середньому за 2020 рік, а й порівняно з рівнями до пандемії. У контрасті експорт з Російської Федерації залишався значно нижче середнього показника за 2019 рік. У цілому торгівля продовжує відновлюватися сильніше для країн, що розвиваються, порівняно з розвиненими країнами. У першому кварталі 2021 року вартість товарного імпорту та експорту країн, що розвиваються, значно вище порівняно з першим кварталом 2020 року, а також з першим кварталом 2019 року (приблизно на 16 %) (табл. 2) [8].

Таблиця 2

Тенденції торгівлі у I кварталі 2021 році щодо 2020 та 2019 рр.

	1 квартал 2021 року щодо 1 кварталу 2020 року		1 квартал 2021 року щодо 1 кварталу 2019 року	
	імпорт	експорт	імпорт	експорт
Розвинуті країни	↑ 12 %	↑ 7 %	↑ 5 %	↑ 3 %
Країни, що розвиваються	↑ 18 %	↑ 22 %	↑ 16 %	↑ 16 %



Поточне відновлення торгівлі охоплює більшість секторів економіки. Рис. 1 ілюструє щоквартальну еволюцію торгівлі товарами в поточному вираженні у доларах США протягом 2020 року.

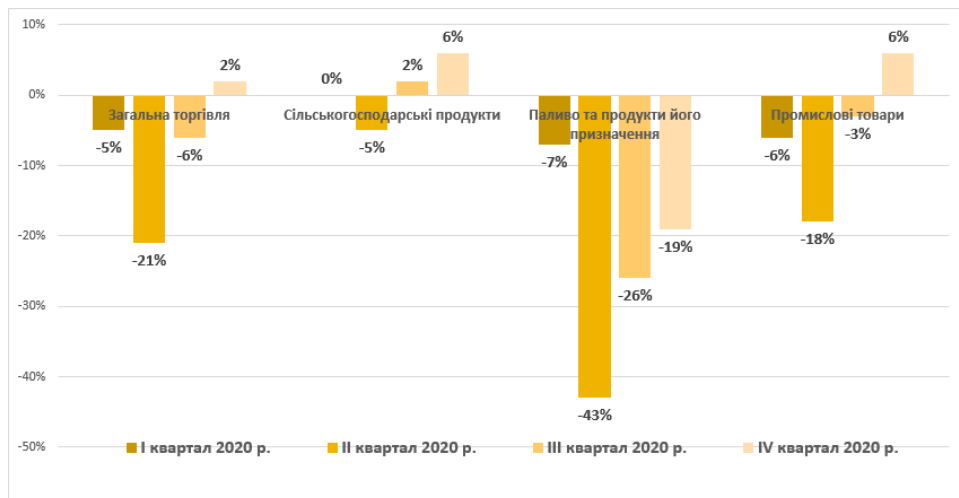


Рис. 1. Річний приріст світової торгівлі товарами за кварталами 2020 року

Бачимо, що вартість світової торгівлі промисловими товарами була на 6 % вищою в четвертому кварталі 2020 року, ніж за аналогічний період минулого року. Це відновлення може бути пов'язане з відновленням роботи на заводі відповідно до заходів безпеки, необхідних для захисту працівників від COVID-19. Торгівля сільськогосподарською продукцією за той самий період зросла на аналогічну суму. Навпаки, у четвертому кварталі вартість торгівлі паливом та продукцією гірничодобувної промисловості все ще знизилася на 19 %. Загалом, вартість торгівлі товарами дещо зросла порівняно з попереднім роком (2 %), але це зростання може бути перебільшеним через те, що в четвертому кварталі 2019 року перед пандемією світова торгівля вже сповільнювалася.

Більшість категорій промислових товарів отримали значний приріст у другій половині 2020 року. Світова торгівля залізом та сталлю в третьому кварталі знизилася на 17 %, але до четвертого кварталу це скорочення скоротилося до 2 %. Торгівля залізом та сталлю свідчить про більш широкі економічні умови, оскільки ці продукти широко використовуються як у виробництві автомобілів, так і в будівництві будівель, обидва з яких сильно постраждали від пандемії. На рис. 2 представлені більш детально тенденції світової торгівлі по категоріям товарів [8].

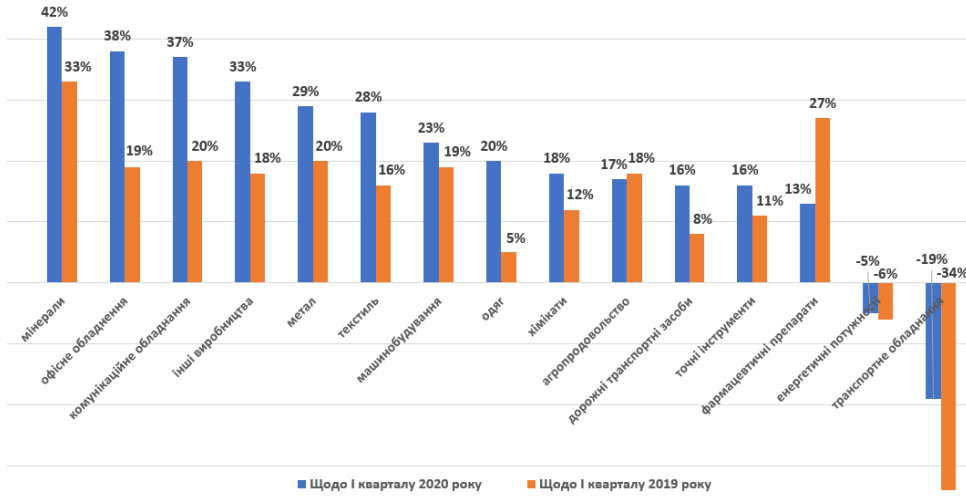


Рис. 2. Тенденції світової торгівлі за категоріями товарів за 1 квартал 2021 року щодо 1 кварталу 2020 та 2019 років

Пандемія вплинула і на український ринок. Загальний товарообіг в Україні становить 103,4 млрд дол. за 2020 рік порівняно з 2019 роком скоротився на 6,5 % (табл. 3). Найбільше скоротився імпорт: у 2020 році він становив 54,3 млрд дол., що на 6,2 млрд дол., або 10,3 %, менше за показники 2019 року [9].

Основними країнами-партнерами в імпорті для України в 2020 році були Китай, Німеччина та Росія, в експорті Китай, Польща та Росія (табл. 4), а за результатами року Польща увійшла у топтрійку найбільших торгових партнерів України, обійшовши Росію. Товарообіг між Україною і Польщею склав 7,36 млрд дол. [10].

Таблиця 3

**Експорт та імпорт послуг та товарів України у 2016–2020 рр.
(млн дол. США)**

Рік	Експорт	в тому числі		Імпорт	в тому числі	
		товарів	послуг		товарів	послуг
2016	45 993,1	36 361,7	9 631,4	44 554,4	39 249,8	5 304,6
2017	53 711,3	43 264,7	10 446,6	54 966,3	49 607,1	5 359,2
2018	59 194,7	47 339,9	11 854,8	62 947,2	57 141	5 806,2
2019	50 054,8	34 426	15 628,8	60 800,1	53 857,9	6 942,2
2020	49 191,8	37 804,3	11 387,5	54 336,1	48 623,2	5 712,9



Таблиця 4

Основні торговельні партнери України в експорті товарів у 2020 році [11]

№ з/п	Назва країни	Експорт товарів, млрд дол.	2020 р. до 2019 р., у %	Питома вага країни у загальному обсязі експорту товарів з України, у %
1	ЄС	18 612,1	89,7	37,8
2	Китай	7 112,7	198,0	14,5
3	Російська Федерація	2 706,0	83,4	5,5
4	Туреччина	2 436,3	93,0	5,0
5	Індія	1 972,1	97,4	4,0
6	Єгипет	1 618,2	71,8	3,3
7	Білорусь	1 335,3	86,2	2,7
8	США	983,9	100,5	2,0
9	Індонезія	735,6	100,1	1,5
10	Саудівська Аравія	719,0	96,6	1,5

Найбільша питома вага в українському експорті належить: продукції АПК та харчової промисловості (45,1 %), продукції металургійного комплексу (18,3 %), продукції машинобудування (11,0 %), мінеральним продуктам (10,8 %), продукції хімічної промисловості (5,5 %).

Переважно в Україну імпортували палива мінеральні, нафта та продукти її перегонки (8 млрд дол.), реактори, котли, машини, обладнання і механічні пристрої (6,1 млрд дол.) та засоби наземного транспорту (5,5 млрд дол.) [11]. Україні необхідно аналізувати свою зовнішньоекономічну діяльність та ситуацію навколишню ситуацію, що склалося, — можливості, загрози, свої сильні та слабкі сторони та збільшувати свій товарообіг.

Нерівномірний вплив самої пандемії, темпи відновлення економіки надто розходяться в різних країнах. Так, економіка Великої Британії пережила найгірший спад за 300 років, скоротившись майже на 10 %. Вплив на робочі місця також був безпрецедентним і в десять разів гіршим, ніж під час світової фінансової кризи 2009 року, коли у 2020 році у світі було втрачено 114 млн робочих місць [12]. Іспанія та Ісландія зазнали величезного удару через падіння доходів від туризму, при цьому, що будуть працювати нижче за рівень до пандемії принаймні до середини 2023 року. Прогнозується, що такі країни, як Південна Африка та Аргентина, залишатимуться нижче від рівня 2019 року до кінця 2024 року, або навіть до 2025 року. Двома основними факторами швидкості економічного відновлення країн від пандемії є сила її політичної реакції на COVID-19 та успіх програми вакцинації. Не дивно, що Великобританія та США з найвищими прогнозованими темпами зростання серед розвинених країн — 7,2 % та 6,9 % відповідно — також очолюють таблиці за розмірами пакетів політики реагування на пандемію та часткою населення, яке успішно вакцинується [12].

Лідери по всьому світу впровадили низку заходів економічної політики у боротьбі з пандемією. Заходи державних витрат включали трансфери домогосподарствам (з низьким рівнем доходу), субсидії та податкові



канікули підприємствам та додаткове фінансування систем охорони здоров'я. Деякі доповнювали звичайне зниження процентних ставок нетрадиційними заходами, такими як вливання ліквідності та купівля активів. Багато урядів також використовували фінансові заходи, включаючи валютні інтервенції.

Важливо, що політичні дії значно відрізняються в різних країнах за типом, розміром та сферою застосування. Пандемія вразила ринки, що розвиваються, сильніше, ніж розвинуті економіки, на відміну від глобальної фінансової кризи 2008 року. Багатьом бідним країнам було важче стримувати та пом'якшувати вірус через їхні обмежені можливості у сфері охорони здоров'я, а також із меншою здатністю збільшувати державні витрати, вони зазнали більших втрат від пандемії.

Різниця у відновленні також може бути пов'язана з різним успіхом національних програм вакцинації, як висловлюються зарубіжні фахівці, «більше уколів, більше робочих місць». Наприклад, хоча Ізраїль зробив щеплення близько 60 % свого населення, у багатьох інших країнах менше ніж кожен десятий зробив щеплення. Очікується, що економіка Ізраїлю повернеться до рівня перед пандемією до початку 2022 року [13].

Багато бідних країн можуть не побачити майже жодних щеплень принаймні до кінця 2021 року. Це і значні постійні відмінності як у захворюваності, так і у смертності свідчать про те, що характер виходу з кризи громадського здоров'я також буде нерівномірним.

Це багатшвидкісне відновлення після пандемії та економічна криза, що виникла, матимуть наслідки не тільки для країн з більш повільним одужанням, а й для світової економіки. З погляду здоров'я, жодна країна не буде повністю захищена від вірусу, поки всі не будуть в безпеці. Успіху місцевої вакцинації буде недостатньо для захисту окремих країн від можливих подальших спалахів, особливо у випадках нових варіантів.

Але розбіжності у швидкості та масштабах відновлення економіки також тягнуть за собою значний ризик для окремих країн, а також їхніх торговельних партнерів. Економічна криза COVID-19 виявила крихкість наявних структур міжнародної торгівлі, де країни значною мірою залежать одна від одної. Ці взаємозалежності виникають із глобальних ланцюжків створення вартості — виробництво, розбите на кілька етапів та завершене у різних країнах — становить 70 % поточної світової торгівлі.

Одним із прикладів залежності світової економіки від певних країн є дефіцит напівпровідників, мікросхем, що використовуються у виробництві кожного електронного пристрою — від мобільних телефонів до побутової техніки. Блокування в перші дні пандемії вплинуло на великих виробників, включаючи Китай, створивши значний дефіцит напівпровідників. Це призвело до вузьких місць виробництва електронних товарів у багатьох інших країнах, що змусило серйозно переосмислити витрати та переваги глобальних ланцюгів поставок [14].

Пандемія та пов'язана з нею економічна криза також мали різні наслідки в національних межах. У багатьох країнах нерівність значно розширилася в декількох напрямках. Менш забезпечені домогосподарства втратили набагато більше, ніж ті, що перебувають на вершині розподілу



доходів, а також спостерігалось набагато більш значне скорочення в галузях послуг, що базуються на контактах, ніж в інших секторах. Значний баланс стане важливим кроком у успішному переході до світу після COVID. З погляду координації міжнародної політики, найближчим викликом є те, як багаті та бідні країни можуть працювати разом, щоб збільшити рівень охоплення вакцинами у якомога більшій кількості країн. Пандемія COVID-19 триває, а її вплив на торгівлю протягом 2021 року й після цього може відрізнятись від його найближчого впливу, оскільки працівники, підприємства та уряди навчаються, як з ними поводитись і адаптуватись до них, а щеплення починають дозволяти суспільству повернутися до режиму до пандемії. Іншим цікавим розширенням є вивчення можливої взаємодії між ефектами, пов'язаними з COVID, у країнах-імпортерах та експортерах.

Список використаних джерел

1. The Global Economy: on Track for Strong but Uneven Growth as COVID-19 Still Weighs (08.06.2021). *World Bank*. URL : <https://bit.ly/3bLHFSD>.
2. Economic forecast: Some EU countries will recover in 2021, others must wait until 2022 (updated 11/02/2021). *Euronews*. URL : <https://bit.ly/3mQKXdL>.
3. Який валовий зовнішній борг накопичила Україна та інші держави (07.04.2021; 16:13). *Слово і Діло*. URL : <https://bit.ly/303embS>.
4. Brazil Total Gross External Debt. *Trading Economics*. URL : <https://bit.ly/3ky08qP>.
5. India Total External Debt. *Trading Economics*. URL : <https://bit.ly/3GYpXJZ>.
6. South Africa Total Gross External Debt. *Trading Economics*. URL : <https://bit.ly/3GU7tua>.
7. *Ha L*. Five key trends shaping the global economy in 2021 and beyond. *Euromonitor International*. URL : <https://bit.ly/3048P4M>.
8. World trade rebounds to record high in Q1 2021. *United Nations Conference on Trade and Development*. URL : <https://bit.ly/3ESK62s>.
9. Зовнішня торгівля України. *Державна служба статистики України*. URL : <https://bit.ly/3GQGshY>.
10. Зовнішня торгівля України товарами та послугами у 2020 році (05.03.2021; 09:54). *Міністерство економіки України*. URL : <https://bit.ly/3EM9TsS>.
11. Товарообіг України у 2020 році скоротився на 6,4 % (12.01.2021; 12:12). *Економічна правда*. URL : <https://bit.ly/3n8zrdV>.
12. *Ozkan G*. COVID-19 recovery: some economies will take longer to rebound — this is bad for everyone (07.06.2021; 10:25 BST). *The Conversation*. URL : <https://bit.ly/3qesGcc>.
13. Global prospects are improving but performance diverges strongly across countries. *Organisation for Economic Co-operation and Development*. URL : <https://bit.ly/3CSuuvh>.
14. *Hopkins J. L*. Yes, the global microchip shortage is COVID's fault. No, it won't end anytime soon (02.06.2021; 04:20 BST). *The Conversation*. URL : <https://bit.ly/3ESPXEU>.

Надійшла до редакції 14.06.2021



Liuba TURCHYN

West Ukrainian National University

Global Trends in World Market Dynamics

The article examines current trends in world markets. The effects of coronavirus (COVID-19) on the global business environment have been identified. Thus, the World Bank Group highlights the uneven recovery of the economy due to coronavirus (COVID-19), in addition, it is expected that the level of world GDP in 2021 will be 3.2 % lower than expected before the pandemic, and GDP per capita among many emerging and developed economies, COVID-19 peaks are expected to remain below peak levels for a long time to come. It has been found that the rate of recovery in countries may also differ between generations and income groups, as they have been unevenly affected by the economic downturn. Therefore, businesses will need to monitor the macroeconomic environment and carefully assess the revenue and expenditure dynamics of their target consumer groups in order to propose appropriate pricing strategies and the value of their products and services. Emerging economies continue to move from key industries to higher value-added activities in the global supply chain. In addition, global trade and multinational businesses are subject to tighter controls as consumers increasingly demand more transparent and socially responsible supply chains. The pandemic shocked the global supply chain and exposed its fragility. In 2020, world exports fell by 7.2 % in US dollars, while supply bottlenecks affected various industries — from retail to manufacturing. Governments are now seeking to tighten control over critical supplies such as medicines and medical equipment, while companies are seeking to increase sustainability in supply chains. It is investigated that the uneven impacts of the pandemic itself, the pace of economic recovery vary widely in different countries. For example, the UK economy has experienced the worst downturn in 300 years, shrinking by almost 10 %. The impact on jobs was also unprecedented and ten times worse than during the global financial crisis of 2009, when in 2020 the world lost 114 million jobs. The state of world trade in general, as well as the volume and dynamics of export-import operations in Ukraine are analyzed. Thus, the total turnover in Ukraine in 2020 decreased by 6.5 % compared to the previous year. Imports decreased in 2020 by 10.3 % less than in 2019.

Keywords: *world markets, export, import, foreign trade, global trade, global trends, COVID-19.*